

MEDIJI I ZLOČINI

KAKO SMO PISALE TRILOGIJU "PROCES KP 5/03"

Roman o suđenju veka

Aleksandra Petrović i Dorotea Čarnić *novinarke „Politike“*

Nismo utvrđivale istinu o ubistvu premijera dr Zorana Đinđića, jer je to posao suda, ali smo verodostojno prenele kako se tragalo za istinom

Novinari najčešće rade po nalogu urednika, a trilogija "Proces KP 5/03" je novinarski zadatak koji smo same sebi zadale – da napišemo knjigu o sudskom procesu optuženima za ubistvo premijera dr Zorana Đinđića.

Kada smo to završile, posle četiri godine rada, niko nam nije verovao. Pitali su nas neki veliki i moćni izdavači ko nam je to naručio. Drugi su u fioci držali rukopis mesecima, čutali i čekali. Treći su obećavali ogroman tiraž, reklamne kampanje i velike honorare, a onda naprasno - odustajali. Shvatile smo da naša knjiga ne odgovara nijednoj političkoj opciji i nijednom centru moći. I zato smo znale da je prava.

Kada odlučite da napišete dokumentarnu knjigu o tako važnom sudskom procesu, koji će biti značajan deo novije srpske istorije, onda nema mesta nikakvim dilemama, moralnim ili drugim. Kao građani Srbije svakako smo osudili gnušni zločin, ali kao profesionalci smo opisivali ono što je bilo i kako je bilo, trudeći se da dočaramo atmosferu, da opišemo ličnosti koje učestvuju u događaju, da verno prenesemo dijaloge sa idejom da kod čitalaca stvorimo sliku suđenja kao da su i oni u sudnici.

Bilo je trenutaka kada su se svi u sudnici smeđali zbog nečega što je optuženi rekao za govornicom, a vi znate da je predmet suđenja ubistvo premijera Đinđića i da ništa ne može biti smešno. Bilo je dana kada je suđenje više ličilo na cirkus i medijski spektakl nego na ozbiljan posao sudske vlasti da utvrdi istinu i odluci o krivici i kaznama za optužene. Oni su imali pravo da se brane kako hoće i da za to dobiju neograničeno vreme. Bilo je incidenata, neočekivanih obrta, mučnih trenutaka i tragikomičnih situacija, a sve je to već deo istorije, koji bi, bez naše knjige, čamio negde u požutelim isećcima novinskih dokumentacija, odakle bi ih možda ponekad iščeprkao neki mladi saradnik kada dobije novinarski zadatak, ili neki istoričar.

Hronika puna dinamike

„.... Ova knjiga je, s jedne strane, precizna hronika atentata na premijera Republike Srbije i odgovarajućeg sudskog epiloga tog tragičnog događaja, ali je ona, s druge strane, puna dinamike tipične za napete kriminalističke romane. I iako je strogo dokumentarnog karaktera, prvenstveno zasnovana na činjenicama utvrđenim u krivičnom postupku, sadržaj ove knjige ima poseban „ritam“ i finu „melodiku“, karakterističnu za zanimljivu kvalitetnu beletristiku, što je rezultat ne samo talenta i osećaja za pisani reč njenih autora, već i same teme, koja je već na prvi pogled – velika sama po sebi, jer se tiče događaja koji daleko prevazilazi uobičajene okvire „crne hronike“ posvećene najtežim krivičnim delima, već neminovno postaje sastavni deo istorijskog prikaza Srbije koja je zakoračila u 21. vek.“
(iz recenzije dr Milana Škulića, profesora Pravnog fakulteta u Beogradu)

Prilog istoriji

"Bio bi to dragocen prilog istoriji. Ako vi to ne uradite, niko drugi neće i sve će biti zaboravljeno", govorio nam je naš urednik u "Politici" Dragan Vlahović, koji je, kao istoričar po struci, svesrdno podržao našu ideju da napravimo knjigu u kojoj se može naći sve o procesu, tačno onako kako je bilo, pregledno i hronološkim redosledom, bez komentara, zaključaka i analiza. Bodrio nas je da istrajemo do kraja.

U početku nam nije do kraja prilazio pameti da pišemo znajačan deo srpske istorije, sa plejadom raznih likova koji su bojili stvarnost Srbije tokom poslednjih deset, pa i više godina, vrednili i oblačili političkom i finansijskom scenom i odlučivali u tami iza njenih kulisa. Nismo mogle da prepostavimo koliko će trajati proces, šta će se dalje događati i koje će sve spoljne okolnosti uticati na tok postupka u sudnicu. Tada nismo ni prepostavljale da će za sve to biti potrebne tri obimne knjige. Možete samo zamisliti situaciju kada smo saznale da je sudija Klajjević podneo ostavku i da će proces krenuti ispočetka, a tada je već trajao više od dve i po godine i mi smo već napisale više od 500 kompjuterskih stranica, veličinom slova broj 14.

govore o ovom sudskom postupku, njegovim učesnicima i njihovom odnosu prema sudu i zločinu zbog kog se sudi.

"Proces KP 5/03" nije napisan na osnovu transkriptata sudskog zapisnika, a nije ni zbir naših izveštaja objavljenih u "Politici". Svaki izveštaj na početku ima takozvani lid ili glavu, u kome mora biti ono što je najvažnije ili ono što je najnovije. U trilogiji je to drugačije, pisana je hronološki, onako kako su se zbivali događaji u sudnici, a čitaoci će u tekstu pronaći ključne momente kojih se sećaju iz novinskih naslova i televizijskih vesti.

Posvetile smo trilogiju novinarstvu zato što poštujemo i volimo našu profesiju, uprkos tome što je ona srozana na najniže grane. Htele smo da izdignemo novinarstvo iznad dnevnih i dnevno-političkih potreba, iznad prolaznog i površnog, a dnevno novinarstvo je upravo takvo. Novina je aktuelna danas, a sutra je već stara hartija. I najsenzacionalnije informacije i dezinformacije brzo se zaborave. Htele smo da pokažemo da novinari brzih medija mogu, uprkos svakodnevnoj jurnjavi, da vrate pogled unazad, sagledaju celinu jednog složenog procesa i prenesu je čitaocima bez preuveličavanja, kao i da mogu da budu dugoročno odgovorni za istinu. Mi nismo utvrđivale istinu o ubistvu premijera Zorana Đindjića, jer je to posao suda, ali smo verodostojno prenele kako se tragalo za istinom. Konačna presuda još nije doneta i zato čemo, po svemu sudeći, da se ponovo latimo pera i ispišemo završni, četvrti tom.

Putokaz u nedodži

„... I transkripti i internet i dokumentacije su – nedodžije. I eto prve dobre osobine ove knjige: u njoj svakako imate sve najvažnije i najznačajnije trenutke suđenja. Imate putokaz u nedodži! Na prostoru ogromnom za knjigu i pre malom za svaki detalj suđenja imate putokaze koji vas nedvosmisleno vode do cilja. Ako vas zanima više, imaćete gde da se obavestite...

... Sećam se da su izveštaji Aleksandre i Dorotee bili na vrhu liste mog poverenja u izveštaje sa suđenja za ubistvo Zorana Đindjića, a sve sam ih manjakalno čitao. Razlog za poverenje je pored mere i takta koji su pokazivale u izveštajima i što su uz njih imale dovoljnu količinu ekskluzivnih informacija koje su bile i tačne. Te ekskluzivne a tačne informacije su bile dokaz da one znaju šta rade.“
(iz recenzije novinara Dragana Bujoševića)

Izdavač

U neobaveznom razgovoru prijatelji nam preporučuju jednog malog izdavača, nisu znali ni ime firme, ali smo dobile telefon Milorada Antonića, dugogodišnjeg novinara i urednika u mnogim listovima i časopisima. Rekao je da hoće da izda trilogiju ali da mora naći sponzore i donatore, a to bi, kaže, potrajalo. Njegova izdavačka kuća zove se "Sedma sila". Nismo je mogle naći ni na "Guglu" ni u katalogu Sajma knjiga. Sve nam se to učinilo kao nesigurna varijanta. Želele smo nešto mnogo izvesnije.

Uviđamo da niko nema hrabrosti da izda knjigu o procesu optuženima za ubistvo Zorana Đinđića. Pitamo se zašto.

"Ma, zovi onog Antonića", kaže Dorotea.

I tako smo se našle sa Mišom Antonićem u "Šumatovcu" početkom juna. Vidimo da je čovek iz sveta novinarstva i da je odmah dobro procenio projekat. Imao je hrabrosti da se upusti u ovako veliki izdavački poduhvat, bez novca koji je potreban za štampu, reklamnu kampanju i prodajnu mrežu. Zajedno smo se obratili mnogima za finansijsku pomoć i podršku, a najviše ljudima i organizacijama u pravosuđu, sa kojima smo svakodnevno sarađivale u našem osnovnom poslu, dnevnom novinarstvu. Tako smo našli otvorena vrata Centra za tranzicione proceze i Fonda za otvoreno društvo, koji je donator prvog toma trilogije "Proces KP 5/03", u izdanju "Sedme sile".

Smatramo da trilogija "Proces KP 5/03" promoviše borbu protiv organizovanog kriminala i naglašava ulogu suda, tužilaštva i advokature u toj borbi, kao i ulogu pravosuđa u istoriji Srbije. Zato smatramo da će nam stručnjaci u pravosuđu, ali i obični čitaoci, biti najmerodavnije sudije i najbolji kritičari.

Vodič kroz trilogiju

Trilogija "Proces KP 5/03" ima više od 1.300 stranica. U prvom tomu, najpre su u uvodnom delu opisani atentat na premijera i događaji koji su usledili. Zatim je opisan tok glavnog pretresa od decembra 2003. do marta 2005. godine. U drugom tomu je opisan glavni pretres od marta 2005. do aprila 2007. godine, kada je završen. Treći tom posvećen je završnim rečima tužioca, punomoćnika oštećenih, advokata i optuženih, kao i prvostepenoj presudi, izrečenoj 23. maja 2007. godine.